

Konzulensi értékelés

Miszi Katalin

Jézus Krisztus és a Tízparancsolat

című TDK-dolgozatáról

Miszi Katalin alapvető kérdéskört vet fel a dolgozatával, olyat, amelyben a tisztánlátás a teljes kereszténység körében elengedhetetlen lenne, ám legközelebről a protestáns illetve újprotestáns felekezeteket érinti. Jézus Krisztus Tízparancsolathoz való viszonyának említése megidéz egy sor más kérdést is, amelyek annak elválaszthatatlan aspektusát képezik. A teljesség igénye nélkül ilyen a törvény és a kegyelem kapcsolata, a törvény érvényességének problémája, vagy éppen a megtérés és megszentelődés mibenléte. Átfogóan szólva a hit általi megigazulás tana kerül napirendre, végső soron pedig mindez a Szentírás belső következetességének, így ihletettségének kérdését is maga után vonja. Szép, de nem kis feladat tehát a választott téma kellően részletes, ugyanakkor kiegyensúlyozott kifejtése egy TDK-dolgozat kereti között. Előrebocsájtom, hogy a hallgató, megítélésem szerint, alapvetően lelkiismeretes és biblikus tanulmányt készített.

A szerkezeti felépítés alkalmas a téma kifejtésére, mindamelllett is, hogy némely fejezetcím – talán óhatatlanul is – átfedésbe kerül egymással (pl. „A törvény és az evangélium”, „Krisztus áldozata és a törvény”, „Jézus Krisztus küldetése és a törvény”), illetve némely fejezetcím kevésbé magyarázó, inkább prédikációs jellegű (pl. „Hit és engedelmesség”).

A bevezetés, ezen belül a dolgozat megírását motiváló probléma felvetése lényegre törően mutat rá arra az elterjedt felfogásra, amelyet legfőképpen a fentebb említett felekezeti kör képvisel, s amelynek biblikussága mindenképpen kérdéssé tehető. A magam részéről hozzáfűzném mindehhez, a probléma nem is ott kezdődik, hogy a „Jézus eltörölte a törvényt” hangzatú állítások – s az általuk beazonosítható teológiák – biblikusak-e, vagy sem, hanem ott, hogy egyáltalán mit jelentenek. Minthogy arra az egyszerű visszakérdezésre, miszerint „tehát akkor szabad például ölni?”, természetsszerűleg tagadólag válaszolnak a teológiák képviselői. A jézusi szeretet és kegyelem érzelmes emlegetésében azután rendre szem elől vesznek az alapvető logika ellentmondások, amelyek tehát már nem is csupán a biblikusságot illetve az igazságtartalmat, hanem magát az értelmezhetőséget érintik.

A pusztá jelentéssel kapcsolatos probléma másfelől ott is felvetődik, hogy mit jelent a Bibliában maga a törvény kifejezés. Fontos pozitívuma a dolgozatnak, hogy a kifejtést ennek tisztázásával kezdi meg (miközben számos, közkézen forgó teológiai kiadvány már ezen a ponton elcsúszik, megkülönböztetés nélkül és közelebről meg nem határozott jelentéstartalommal használva a törvény szót, s nem véve tudomást a különböző bibliai iratokban – sőt olykor az azokon belül is – azonosítható többféle törvényfogalomról).

A választott téma kifejtése – mint utaltam rá – nyomon követhető, értelmileg kerek és biblikus. A hallgató egyértelműen, igeszakaszokkal alátámasztva mutatja be Jézus Krisztus és a Tízparancsolat kapcsolatát. Igazolja, hogy Jézus megváltói műve nem törölte el, még csak nem is szorította háttérbe a Tízparancsolatot, hanem mint az Isten jellemének, erkölcsi rendjének kinyilatkoztatását emelte fel azt.

A tudományos objektivitás oldaláról viszont némi kifogás emelhető a kifejtés kapcsán: Egy tudományos igényű munkában – mint amilyen egy TDK-dolgozat is – kívánatos, hogy a szerző személyes hite a háttérben maradjon, és minden állítását tényszerűen – a téma jellegéből adódóan elsősorban szövegek értelmezésével – támassza alá. A dolgozatban e kívánalom teljesülését időnként a saját hitvallás inkább prédikációba illő kifejezése töri meg. Hasonló probléma a nem kellően dialektikus érvelés, vagyis

az ellentétes gondolatmenetek ismertetésének elmulasztása, illetve a saját téziseknek nem az ezekkel történő ütköztetések folyamatában történő bizonyítása.

A felhasznált irodalmat tekintve pozitívum, hogy a dolgozat az érvelés alapjául szolgáló igeszakaszok mellett számos támogató forrást is idéz. Tovább emelte volna viszont a dolgozat értékét, ha ezeknek az idézeteknek az alaptémához vonatkoztatása nem lenne időnként kissé elnagyolt, azaz mindig pontosan megmagyarázná, hogyan kapcsolódik az idézet a felvetett kérdéshez, s a következtetések levonását nem bízna az olvasóra. Emellett itt is megemlíthető, hogy hasznos lett volna ellenvéleményt képviselő irodalmat is szerepeltetni. Ugyanakkor szintén hangsúlyozni kell, hogy a támogató források esetében is kívánatos a kritikus szemlélet. Megítélésem szerint sem a dolgozat, sem a Biblia szellemében nem hagyható jóvá – legalábbis minden további magyarázat nélkül – például az egyik, Andrews-tól idézett gondolat következő részlete: „A törvény, amelyet Isten hangja hirdetett ki, és amelyet saját ujjával írt a kőtáblákra, melyet a kegyelem királyiszéke alatt helyeztek el, egyáltalán nem hasonlított a testi rendelkezések rendszerére, amelyet Mózes írt könyvbe és a frigyláda mellett helyezett el.” (26. o.)

A tudományos objektivitás, ezen belül a dialektikus érvelés és az „ellenirodalom” szerepeltetésének fontossága leginkább az ellenvéleményen vagy a tájékozódó fázisban levők nézőpontjába helyezkedve érthető meg. Sokkal nagyobb meggyőzőerővel hatna az ilyen módon kifejtett álláspont a lehetséges olvasóira (természetesen ha az értelem illetve megértés igényével közelítenek).

A fentiek szempontjából előremutató viszont – s nagy erénye a dolgozatnak –, hogy a hallgató külön fejezetet szentelt a félreérthető igehelyek magyarázatának. Az ebben írtak kapcsán szeretném felhívni a figyelmet a következőkre:

- A Kol 2,16-17 szakaszhoz fűzött magyarázat (lásd 26. o.) mellett létezik egy valószerűbb magyarázat is. Eszerint *az ellenünk szóló, de a keresztfához szegezett kézírás* kifejezéssel a hitelező és az adós viszonyát, illetve az ezt rögzítő adóslevelek képét idézi meg az apostol a bűnadósság feljegyzésének szimbólumaként. A bűnadósságot rögzítő kvázi adóslevelet nevezi ellenünk szóló kézírásnak, s erre nézve mondja azt is, hogy átlyukasztással érvénytelenítették, mivel Jézus kifizette a bűnadósságunkat. (Részletesen lásd a dolgozat irodalomjegyzéke által is felsorolt Bacchiocchi-műben: Szombattól vasárnapig – A vasárnapünnepelés kialakulásának történeti vizsgálata a korai kereszténységben, illetve Sonnleitner Károly ezen alapuló tanulmányát, Jó Hír, 1994/2, 92-95. o.)
- Az apostoli zsinaton hozott döntés magyarázatakor elengedhetetlen a következő részlet figyelembe vétele: „Mert Mózesnek régi nemzedékek óta városonként megvannak a hirdetői, mivelhogy a zsinagógákban minden szombaton olvassák.” (Ap. csel. 15:21) Ennek fényében világossá válik, hogy az igeszakaszban szereplő levélben csak a korabeli népek („pogányok”) szempontjából legsürgetőbb etikai és egészségügyi törvényeket emelték ki, míg a többi parancsolat az említett részlet által nyert és nyer igazolást mindmáig.

Apró, inkább tévesztésnek betudható hiba, hogy a Hegyibeszédből idézet részlet nem példázat (lásd 11. o.), valamint az idézett művek listája nincs a bevett módon, a szerzők szerinti ábécé-sorrendbe rendezve.

Összefoglalásként újra szeretném megerősíteni, hogy a dolgozat lelkiismeretes és biblikus munka. Kritikai észrevételeimet semmiképpen sem elmarasztalásként, hanem a hallgató további Biblia-kutatásának és tudományos munkájának tanácsolásként tettem. Javaslom, hogy a dolgozat valamely részlete vagy összefoglalása jelenjen meg a Sola Scriptura Teológiai Szakfolyóiratban.

Paks, 2014. október 21.

Prancz Zoltán